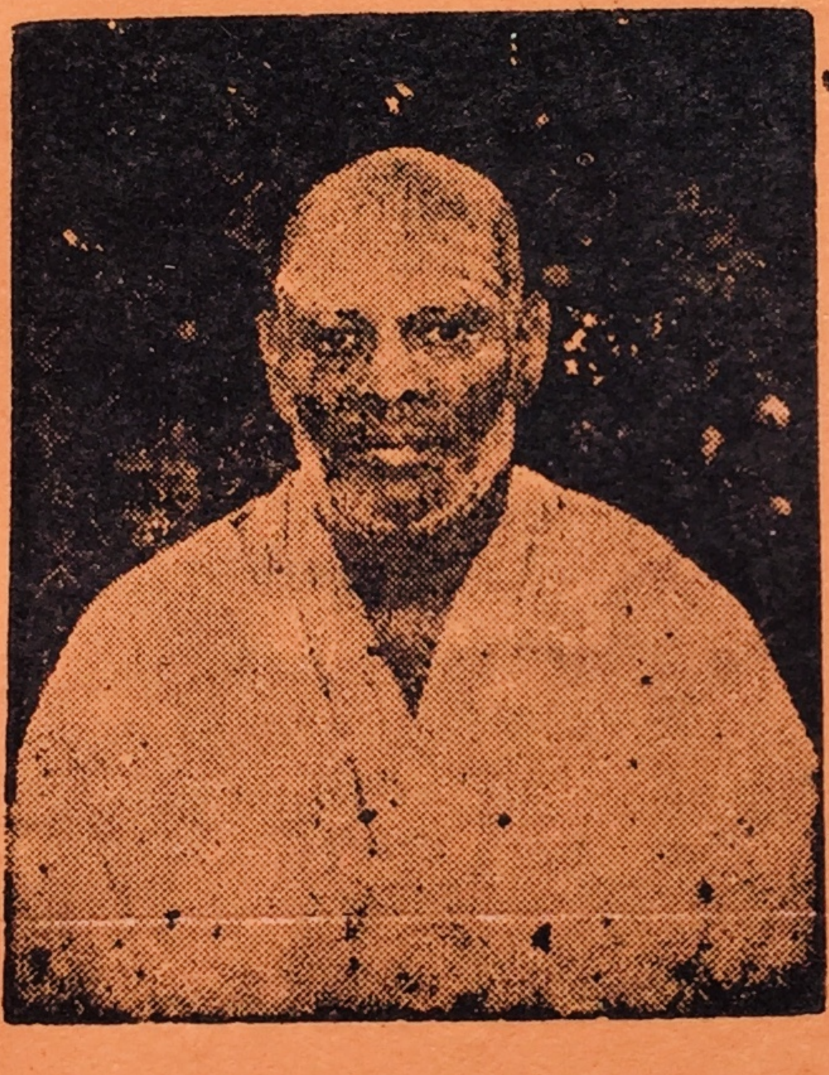
మట్టిలో మాణిక్యం

అనువాదకులు :

శ్రీ విద్యాప్రకాశానందగిరి స్వాములవారు

శ్రీ శుకబ్రహ్మాశ్రమము,

శ్రీ కాళహస్తి.

1989 [వెల: రూ. 1-75 పై.

మట్టిలో మాణిక్యం

అనాదికాలము నుండియు దేవునికొరకు ప్రపంచమున అన్వేషణ జరుగుచున్నది. దేవుడెక్కడ ఉన్నాడను ప్రశ్న గాని, అతనినెట్లు పొందగలమను ప్రశ్నగాని ఈనాటిదికాదు. సృష్ట్యాదినుండియు ఆ ప్రశ్నను విడదీయుటకు ప్రయత్నములు కొనసాగుచున్నవి. ఆ జటిల సమస్యను కొందరు మహనీయులు చాకచక్యముతో, తమ నిరంతర నిష్ఠతో, ఆత్మ విశ్వాస ముతో, దృఢమైన పట్టుదలతో, అకుంఠిత అధ్యవసాయ ముతో ఎదుర్కొని చివరకు దాని అంతు చూచిరి వారు తుట్టతుదకు —

"వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తం
ఆదిత్యవర్ణ తమసః పురస్తాత్"

అని ఎలుగెత్తి చాటిరి. అనగా 'ఓ జనులారా! ఓ భగవంతుని బిడ్డలారా! ఓ ఆత్మస్వరూపులారా: ప్రకాశవంతమై, దేదీప్య మానమై, అజ్ఞానరూపతమస్సునకు ఆవలనున్నట్టి మహాపురు షుని, మహాశక్తిని, మహాతేజస్సును మేము ప్రత్యక్షముగ చూడగల్గితిమి. తెలిసికొనగల్గితిమి, మీరున్ను చూడ వచ్చును. మీరున్ను తెలిసికొనవచ్చును' ఈ ప్రకారముగ లోకమున చాటినవారే ఋషులు. వారు భగవంతుని ఎచ్చట కనుగొనగల్గిరి? బయటా? కాదు లోన. తమ శరీరములోనే

మట్టితో చేయబడిన శరీరములోనే ఆత్మరూప మాణిక్యమును కనుగొనిరి. వారు తమ అన్వేషణను బయట కొనసాగించలేదు. లోపలనే సాగించిరి. పంచకోశములను బాగుగ వెతికి వెతికి, గాలించి గాలించి ఆత్మదేవుని పట్టుకొనిరి.

ఈ శరీరము సామాన్యమైనది కాదు. ఆత్మదేవునకు మందిరము. భగవంతుడు ఊరేగుటకు దివ్యరథము, రథము లోపల రథికుడుండునట్లు శరీరమను రథములో జగన్నాథుడు వెలయుచున్నాడు. కావున బయట దూరముగ వెతికి వెతికి వేసారుటకంటె, అతిసమీపమునగల శరీరమునందు దైవమును వెతికి పడసి ధన్యతజెందుట శ్రేయస్కరము. పైగా, మానవశరీరమందు ఒక విశిష్టత గలదు. అదియే బ్రహ్మావలోకధిషణము. అనగా మానవ మేధస్సునందు పరబ్రహ్మమును ప్రత్యక్షముగ సాక్షాత్కరించుకొనగల్గు శక్తి సామర్థ్యములు కలవు. ఇతర దేవతా శరీరములకుగాని, పశుపక్ష్యాది శరీరములకుగాని, వెయ్యేల సృష్టిలోగల ఎనుబదిమూడు లక్షలపై చిలుకుగల ఇతర దేహములకుగాని అట్టి ప్రజ్ఞావిశేషము లేదు. కొద్ది కొద్ది పుణ్యమను మూల్యమును చెల్లించిన వారికి ఈ సంసారసముద్రమును దాటుటకు చిన్న చిన్న పడవలను భగవంతుడు ప్రసాదించెను. కాని మానవుడట్లు గాదు. 'మహతా పుణ్యపణ్యేన' అనునట్లు గొప్ప పుణ్యమను ఖరీదును చెల్లించినందువలన అతనికి మానవదేహమును సర్వసౌకర్యములతో గూడినట్టియు, సంసారదుఃఖాంబుధిని అవ

లీలగ దాటివేయుటకు శక్తివంతమైనట్టియునగు దివ్యనౌకను భగవంతుడు ప్రసాదించెను. అట్టిది లభించినపుడు ఇక మనుజుడు యితర వ్యాసంగములను తగ్గించుకొని, లేక కట్టి పెట్టి, అతి ముఖ్యమైన ఈ దైవసాక్షాత్కారరూప ప్రధానతను విషయమందే దత్తచిత్తుడు కావలయును. తిరిగి యిట్టి అవకాశము దొరకుట మహాదుర్లభము.

జడమైన ఈ శరీరమందు వెతకుచు రాగా రాగా ఒక మహాచైతన్యము ప్రత్యక్షము కాగలదు. మట్టితో చేయబడిన ఈ దేహమును గాలించగా ఆత్మయను మాణిక్యము అందుండి బయటపడగలదు. కావున పంచకోశములను చక్కగా విచారించి, అవి జడములని నిశ్చయించి, క్షేత్రమును వేఱుచేసి, శేషించు క్షేత్రజ్ఞుని కనుగొనవలెను. క్షేత్రమును ఉపేక్షించి, క్షేత్రజ్ఞుని యందు చిత్తమును నెలకొల్పవలయును ఇదియే ధ్యానము ఇదియే సమాధి. వివేకముచేతను, విచారణచేతను యిట్టి స్థితి ప్రతివానికిని సాధ్యపడగలదు. కావున వైరాగ్యముచే ప్రాపంచిక దృశ్యసముదాయము యెడల అనాసక్తి గలిగి, ఆయా విషయ వ్యామోహముల నుండి చిత్తమును మఱలించి, అంతర్ముఖ మొనర్చి పంచకోశాంతర్గతమగు ఆత్మదేవుని దర్శించవలయును. అట్లు దర్శింపగల నేత్రమే నేత్రము. "యఃపశ్యతి సపశ్యతి" అని గీతాచార్యుడు వక్కాణించినట్లు అట్టివాని దృష్టియే సఫలమగు దృష్టి. అట్టివాడే వాస్తవముగ నేత్రములు కలవాడు.

తక్కినవారు నేత్రములుండియు, లేనివారితో జమ. కావున చర్మనేత్రములతో బాటు జ్ఞాననేత్రమును కూడ సంపాదించవలయును. ఇదియే శ్రీకృష్ణభగవానుని దివ్యాశయము 'జ్ఞానచక్షుషా' అను పవిత్రపదము ద్వారా ఈ సత్యమునే గీతాచార్యుడు ఉద్ఘాటించి యుండెను. 'ఓ అర్జునా! జడమైన దేహమందు చైతన్యమగు ఆత్మను జ్ఞాననేత్రముచే దర్శించి ధన్యుడవుకమ్ము. క్షేత్ర క్షేత్రజ్ఞు లిరువురు అనాదికాలము నుండి కలిసిపోయియున్నారు. జీవుని దుఃఖమునకు కారణమిదియే. ఇపుడు జ్ఞానవిచారణచే వానిని వేఱుచేసి జడమును జడముగను, చైతన్యమును చైతన్యముగను వీక్షింపుము' అని భగవానుడు కరుణతో పలికెను.

మట్టితో, నీళ్ళతో, నిప్పుతో, గాలితో, ఆకాశముతో నిర్మింపబడిన ఈ శరీరము పంచభూతాత్మకమైన యీ జడ స్వరూపము తనలో ఒక గొప్ప మాణిక్యమును దాచుకొనియున్నది. దేహపేటికను వివేకముచే తెఱచి చూచినపుడు ఆత్మరూప మాణిక్యము, ప్రత్యక్షదైవము దృగ్గోచరము కాగలదు. కాని జను లీ రహస్యమును తెలిసికొనజాలక దేవునికొఱకై ఎక్కడెక్కడో వెతకుచున్నారు. నలుమూలల గాలించుచున్నారు. మనుజునకు తక్కిన వస్తువులన్నిటికంటె అతి సమీపముగ నొక వస్తువు కలదు. అదియే దేవుడు. అజ్ఞానవశమున యీ సత్యమును జను లెఱుంగజాలకున్నారు. 'కశ్చిద్ధీరః' అనునట్లు ఏ ఒకానొక ధీరుడో అమృ

తత్వమును వాంఛించినవాడై తన దృష్టిని బహిర్ముఖవస్తుజాలము నుండి అంతర్ముఖముగ మఱలించి, ప్రత్యగాత్మను తనయందే వీక్షించి పరమానందమును బడయుచున్నాడు. కాబట్టి యీ శరీరమును ఉపేక్షించరాదు. 'శరీరమాద్యం ఖలు ధర్మసాధనం' — ఈశరీరము ద్వారానే జీవుడు ధర్మసాధన యొనర్చి తరింపవలసియున్నాడు. ఓడ సరిగా లేనిచో సముద్రము నెవరైన దాటగలరా? సాధనము సరిగా లేనిచో సాధ్యము నెవరైన బడయగలరా? కావున యుక్తాహారవిహారములచే దేహమును ఆరోగ్యవంతముగ, బలవంతముగ, శక్తివంతముగ నుంచుకొని, అందు దాగియున్న పరంజ్యోతిని ధ్యానవిచారణాదులద్వారా వీక్షించి జీవుడు తరించవలసియున్నాడు. జీవితలక్ష్యమిదియేయని జనులు మఱువకుందురుగాక! మట్టిగోడలతో నిర్మింపబడిన దేహమను దేవాలయములో మాణిక్యము వంటి మూలవిరాట్టును దర్శించి, స్పర్శించి సాక్షాత్కరించుకొనుటయే జీవితమందలి ప్రధాన కర్తవ్యమని మనుజుడు జ్ఞప్తియందుంచుకొని అట్టి మహోన్నత ఆశయసిద్ధికొఱకై అనవరతము యత్నశీలుడగుగాక!

మట్టిలో వెతకుచుండినచో మాణిక్యము ఏ అదృష్టవంతునకో లభించవచ్చును. ఏ దురదృష్టవంతునకో లభించకపోవచ్చును. కాని శరీరములో వెతకుచుండినచో, బుద్ధిగుహలో గాలించుచుండినచో ఆత్మయను మాణిక్యము

దొరకకపోవుట అని ఉండదు. ప్రతివానికిని అది లభించును ఇచట అదృష్ట, దురదృష్టములతో సంబంధము లేదు. జాతి మతముల ప్రసక్తి లేదు. అంగ వగో విచరణలేదు. స్త్రీ అయినను, పురుషుడైనను. మనుష్యుడైనను, దేవతయైనను, జంతువైనను, పక్షియైనను, కీటకమైనను, ఎవరైనను సరియే ఆత్మరూపసాక్షాత్కారమును బడయవచ్చును. తన స్వరూపమును తాను తెలిసికొనుటలో ఒకరి అభ్యంతరమేమియుండ గలదు? మఱియొకటి ఏది అడ్డుపడగలదు? కాబట్టి తనకు అతి సమీపములో తన హృదయ గుహలో తన బుద్ధ్యంతరాళములో సహస్ర సూర్యకాంతితో, బ్రహ్మాండమైన తేజముతో వెలుగుచున్నట్టియు సూర్యులకు సూర్యుడై చెన్నొందుచున్నట్టియు, ఆత్మభాస్కరుని దర్శించి జీవుడు కృతార్థుడు కావలయును. ఇవ్విషయమున యెవరి ఆక్షేపము వుండదు. తన ప్రయత్నలోపమే తన్ను పైకి రానీయకుండ చేయుచున్నది. తన బద్ధకమే తన్ను చెడగొట్టుచున్నది. కావున తమోగుణమును దులిపివైచి, బద్ధకమునకు తిలాంజలి యొసంగి, సోమరితనమునకు స్వస్తి చెప్పి మనుజుడు తన దేహగేహమునందు, తన బుద్ధిగుహయందు ఆత్మరూప పరంజ్యోతికై అన్వేషణ ప్రారంభించవలెను. ప్రారంభించి వెనుకచూపు లేనిచో తప్పక గమ్యస్థానమును చేరగలడు. మధ్యలో ఎన్ని అవాంతరములు తటస్థించినను మహోన్నతమైన ఈ ఆత్మాన్వేషణ కార్యక్రమమును ఎవరును వదలరాదు.

జడమైన దేయని శరీరమును ఉపేక్షింపరాదు. ఐదు అడుగుల మట్టిబొమ్మ మనకేమి ఉపయోగించగలదని ఎవరును తాత్సారము చేయరాదు. మట్టిబొమ్మలో మాణిక్యమూర్తి ఉన్నాడు. 'Seek and it shall be found' వెతకండి! దేవుడు కనిపించగలడు?' అని పెద్దలు ఘోషించుచున్నారు.

స్వశరీరే స్వయంజ్యోతిః। స్వరూపం సర్వసాక్షిణమ్।
క్షీణదోషాః ప్రవశ్యన్తి। నేతరే మాయయాఽవృతాః ॥

(అన్నపూర్ణోపనిషత్తు)

ఓ జనురారా! మీ శరీరములోనే స్వయంజ్యోతియు, సర్వసాక్షియు అయిన పరమాత్మస్వరూపము వెలయుచున్నది. పాపము నశించినవారు మాత్రమే అద్దానిని చూడగలరు. తక్కినవారు చూడలేరు అని ఉపనిషత్తులు ఘోషించుచున్నవి. కాబట్టి చిత్తమందలి దోషములను, పాపములను తొలగించుకొని హృదయమును సత్త్వగుణమయముగ గావించుకొనినచో ఆత్మదేవుడు అమాంతముగ కనుపించును. ఇది అసలు కీలకము. దేవుడు కనుపించలేదే అని ఆక్షేపణ చేసిన ప్రయోజనము లేదు. దేవునకును జీవునకును మధ్య ఉన్న అడ్డుగోడను నిర్మూలించవలెను. అదియే మాయ, అవిద్య, అజ్ఞానము, తమోగుణము, రజోగుణము. వీనిని తొలగించనిదే, యీ తెరను యెత్తనిదే ఆవలఉన్న మూలవిరాట్టుయొక్క దర్శనమెట్లు కాగలదు? పెన్న దాటనిదే పెరుమాళ్ళు యెట్లు కనిపించును? 'తమసస్తు పారే' అన్నట్లు భగవంతుడు

తమస్సునకు ఆవలనున్నాడు. 'బుద్ధేః పరం' అని గీతాచార్యుడు సెలవిచ్చినట్లు బుద్ధికిపైగా వర్తించుచున్నాడు. బుద్ధికి సాక్షిగా వెలుగొందుచున్నాడు. కావున బుద్ధిని దాటు స్థితికి రావలయును. ప్రాపంచిక జనులందఱును బుద్ధికి యీవల ఉన్నారు జ్ఞానియైనవాడు బుద్ధిని శుద్ధమొనర్చుకొని, అద్దానికి సాక్షియై వెలుగు పరమాత్మను కనుగొనగల్గుచున్నాడు.

అంగుష్ఠమాత్రః పురుషోఽన్తరాత్మా
సదా జనానాం హృదయే సన్నివిష్టః
తం స్వాచ్ఛరీరాత్ప్రవృహే
న్ముఞ్జాదివేషీకాం ధైర్యేణ
తం విద్యాచ్ఛుక్రమమృతం
తం విద్యాచ్ఛుక్రమమృతమితి.

(కఠోపనిషత్తు 6-17)

ఆత్మ యెల్లపుడు ప్రాణికోట్లయొక్క హృదయములో నివసించుచుండును. ముంజగడ్డినుండి దర్భగడ్డిని వేఱుచేయునట్లు ఆ పరమాత్మను శరీరమునుండి ధైర్యముతో విడదీయవలెను. అతడు శుద్ధుడు, అమృతుడు అని తెలిసికొనవలెను'— అని కఠోపనిషత్తు పలుకుచున్నది. దీనిని బట్టి పరమాత్మ అతిసమీపముగ శరీరమున హృదగుహయందే విరాజిల్లుచున్నాడని స్పష్టమగుచున్నది. పూజకు అవసరమైన దర్భగడ్డి ముంజగడ్డిలో దాగుకొనియుండును. దానిని ముంజగడ్డినుండి విడదీసి, వేఱుచేసి జనులు ఉపయోగించుచుందురు.

అట్లే క్షేత్రమునుండి క్షేత్రజ్ఞుని, జడమైన ఉపాధినుండి చైతన్యమైన ఆత్మదేవుని ధైర్యముతో, వివేక సహాయమున వేఱుచేయవలెను. ఉపనిషత్కారుడు 'ధైర్యే' అను పదమును ప్రయోగించుటకు కారణము దుర్బలుడు, నిరుత్సాహవంతుడు, ధైర్యరహితుడు, తమోగుణయుక్తుడు, బద్ధకమునకు చోటిచ్చువాడు, పిరికితనము.ను ఆహ్వానించువాడు యిట్టి ఘనకార్యమును యెన్నడును సాధించలేడని తెలుపుటకొఱకే. 'బుద్ధా ధృతి గృహీతయా' ధైర్యయుక్తమగు బుద్ధిచే ఇంద్రియములను నిగ్రహించినవాడే 'బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే'— పరబ్రహ్మమును సాక్షాత్కరించుకొనగలడు అని కృష్ణపరమాత్మ గీతయందు సెలవిచ్చియున్నాడు. కావున శరీరమును మట్టిలో ఆత్మయను మాణిక్యమును పొందును. వివేకము, ధైర్యము అత్యంతావశ్యకములు. అవి కలిగి అన్వేషణ సాగించువాడు నిరభ్యంతరముగ ఆత్మను తనయందే సాక్షాత్కరించుకొనగలడు.

అయితే యీ ఆత్మ ప్రతివాని శరీరములో ఉన్నప్పటికిని అత్యంత సమీపమున వెలయుచున్నట్టిపటికిని ఏల అభివ్యక్తమగుటలేదు? జనులద్దాని నేల చూడజాలకున్నారు? దాని యనుభూతి జనుల కేల కలుగుటలేదు? ఈ ప్రశ్నకు కఠోపనిషత్తు చెప్పిన యీ క్రింది సమాధానము బహుశోచకముగా నున్నది.

ఏష సర్వేషు భూతేషు గూఢోఽత్మా న ప్రకాశతే
దృశ్యతే త్వగ్ర్యయా బుద్ధ్యా సూక్ష్మయా సూక్ష్మదర్శిభిః.

'ఈ ఆత్మ సకల ప్రాణులందును అతి గూఢముగానున్నది. అది అందఱికిని కనుపించుటలేదు. సూక్ష్మదృష్టి కలవారు మాత్రము తమ ఏకాగ్రబుద్ధిచే అద్దానిని చూడగలుగుచున్నారు,' అహా! ఎంత చక్కని సమాధానము! ఈ కాలమున అనేకులు దేవుడున్నాడా? ఉన్నచో మాకెందులకు కనుపించుటలేదు?' అని ప్రశ్నించుచున్నారు. దేవుడున్నాడు. కాని సూక్ష్మదృష్టి కలవారికి మాత్రమే గోచరించుచున్నాడు. పాపరహితముగు పవిత్ర చిత్తము కలవారికి మాత్రమే అనుభూతుడగుచున్నాడు. మలినమై, అధర్మయుక్తమై, అన్యాయసహితమై, రజోగుణాభిభూతమై, తమోగుణావశిష్టమై, పాపరూప దుర్గంధముతో గూడిన పాడు మనస్సులకు భగవంతుడెట్లు దృష్టిపథమున మెలగగలడు?

నీటిలో అనేక క్రిములుండును. అవి సామాన్య నేత్రమునకు కనుపించవు. భూతద్దముతో చూచినచో చక్కగా కనుపించును. అట్లే భగవంతుడు అతిసమీపమున హృదయగుహలో కాపురముండుచున్నప్పటికిని జ్ఞాననేత్రముతో చూచినపుడు మాత్రమే గోచరించగలడు. ధ్యాననేత్రముతో అవలోకించినపుడు మాత్రమే ప్రత్యక్షము కాగలడు. అట్టి జ్ఞానమును, అట్టి ధ్యానమును, అట్టి ఏకాగ్ర నిర్మల చిత్తమును, అట్టి ఆత్మానాత్మ వివేచనా శక్తిని బడయనివానికి,

దేవుడు చెంతనున్నప్పటికిని ప్రయోజనము లేకుండును. అట్టి వానికి సంసార దుఃఖము, జన్మబంధము కొనసాగుచునే యుండును. కాబట్టి చక్కని వివేకము నార్జించి, మనస్సునందు ఏవిధమైన పాపము, దోషము లేకుండ చేసికొని అట్టి పవిత్రమానసముచే పంచకోశమును గాలించి లోన అఖండముగ వెలుగుచున్న ఆత్మరూప మాణిక్యమును బడసి జనులు ధన్యులగుదురు గాక!

పుష్పమాలలోని ప్రతి పుష్పమందును దారము అంతర్యూతమై యుండును, రత్నమాలలోని ప్రతిరత్నమందును దారము వ్యాపించియుండును. దారము లేనిదే మాల నిలవదు. మాలకు అస్తిత్వమును కలుగజేయునది దారమే. అయితే ఆ దారమును చేరుటకుగాని, దానిని పొందుటనుగాని, దానిని దర్శించుటకుగాని మార్గమేమి? పుష్పమును పరిశోధించుటయే అందులకు ఏకైక మార్గము. పుష్పము లోపల దారము కలదు కాబట్టి ఆ దారమును చేరుటకు పుష్పసంశోధన మొకటియే మార్గము.

ఈ శరీరమే పుష్పము. ఆత్మయే దారము. సమస్త భూతకోట్ల శరీరములను పుష్పములందు చిద్రూప పరమాత్మయను సూత్రము వ్యాపించియున్నది. 'సూత్రే మణిగణా ఇవ' అని భగవానుడు వాక్రుచ్చియున్నాడు గదా!

'ఓ అర్జునా! నా కంటె వేఱుగ యీ ప్రపంచమున మఱియొకటి ఏదియు లేనేలేదు. దారమునందు మణులవలె

యీ సమస్త ప్రపంచమునందు నేను అనుస్యూతుడనై యున్నాను' అని గీతాచార్యుడు ఏ ప్రకారము తానీ జగత్తునందు వ్యాపించియున్నదియు తేటతెల్ల మొనర్చెను. కాబట్టి మనకు అతిసమీపమున నున్న యీశరీరరూప ఉపాధిని సంశోధించుటయే పరమాత్మను చేరుటకు సులువైన ఉపాయము. పంచకోశముల లోపల పరమాత్మ దాగియున్నాడు. కావున ఆ కోశములను చక్కగ విడదీయవలెను. సాంఖ్యవిచారణచే వాని అంతు చూడవలెను. విచారించగా విచారించగా ఆ కోశములన్నియు జడములేయనియు, మట్టికి యెంత విలువ కలదో వానికి అంతియే విలవకలదనియు, తుదకు మనస్సు కూడ పంచభూతములయొక్క సూక్ష్మాంశమే కాబట్టి అదియు జడమైన దేయనియు, ఆత్మయను మాణిక్యముయొక్క అపూర్వ తేజముయొక్క సాన్నిధ్యము చేతనే అవియన్నియు ఉనికి, తేజమును, అస్తిత్వమును బడయుచున్నవనియు తేలగలదు.

పంచకోశాత్మకమైన యీజడమగు దేహోపాధియందు చైతన్యరూప పరమాత్మ కాపురముండుటవలన ఉపాధిని లయ మొనర్చుటయే పరమాత్మను బడయుటకు ఉపాయమై యున్నది. లయ మొనర్చుట యనగా, దానిని బలాత్కారముగ నిర్మూలించుటగాని, దానిని బాధించుటగాని ఛేదించుటగాని కాదు. ధ్యానము ద్వారా అధిష్ఠానమగు ఆత్మయందు నిలుకడగలిగి, ఉపాధిని విస్మరించుటయే యగును.

అనాత్మయం దాసక్తిని తగ్గించినపుడే, లేక తొలగించినపుడే ఆత్మయందాసక్తి పెంపొందును కనుకనే ఆత్మ సాక్షాత్కారమునకు వైరాగ్యము అత్యావసరమని పెద్దలు పేర్కొనుటకు కారణము.

ప్రపంచము, దేహము, మనస్సు — అను యీ మూడింటిని దాటినచో, అనగా వాని భావము లేనిచో ఆత్మ దానంతట నదియే ప్రత్యక్షము కాగలదు. ప్రాపంచిక పదార్థములన్నియు క్షణికములనియు, అవి, పరిపూర్ణ సుఖమును కలుగజేయజాలవనియు, వానియందు అల్పసుఖము, అధిక దుఃఖము కలదనియు చక్కగా నెఱింగినచో వానిపై విరక్తి జనించును. ఈ ప్రకారముగ మొదటి అవరోధమగు 'దృశ్యప్రపంచమును' దాటిపోవచ్చును. ఇక రెండవ అవరోధము దేహము. సాత్త్వికక, మితి, దైవార్పిత, న్యాయార్జిత ఆహారసేవనము ద్వారా దేహమును ఆరోగ్యవంతముగ నుంచుకొనినచో, ధ్యానమందు దాని స్ఫురణయే ఉండదు. అత్తిఱి ఆ దేహము బెండువలె, దూదిపింజవలె, బహు తేలికగా నున్నదై, ధ్యానకాలమున అసలు 'స్ఫురించకయే యుండును. ఈ ప్రకారముగ రెండవ అవరోధమగు దేహమును కూడ దాటిపోవచ్చును. ఇక మూడవది మనస్సు. సంకల్పములు, వాసనలు, సంస్కారములు — యివి అన్నియు చేరి మనస్సు అగుచున్నది. కాబట్టి దుస్సంకల్పములను పారద్రోలుట ద్వారా, దురభ్యాసములను రూపుమాపుట ద్వారా

సత్త్వమగు సంసేవనముద్వారా, వివేకము ద్వారా, ఆత్మ
విచారణద్వారా వాసనలను క్షీణింపజేసికొనినచో, మనస్సు
దానంతట నదియే సమసిపోవును. ఈ ప్రకారముగ మూడవ
అవరోధమగు మనస్సును కూడ దాటిపోవచ్చును.

ఇట్లు అనవరత సాధనలద్వారా 'దృశ్య పపంచము,
దేహము, మనస్సు' అను యీ మూడింటిని దాటినచో 'బుద్ధేః
పరం' అనునట్లు బుద్ధికి ఆవలనున్న పరమాత్మ సాక్షాత్కా
రింపబడగలడు, ధ్యానమందు ఉపాధి లయమగునపుడు ఆత్మ
యొకటియే శేషించును. 'ఇది కాదు, యిది కాదు' (నేతి, నేతి)
అని దృశ్యవర్గము నంతను తొలగించినపుడు శేషించు దృక్
వస్తువే ఆత్మ. కావున ఆత్మను చేరుటకు మార్గము, క్రొత్తగా
ఆత్మను సృష్టించుట కాదు. ఎక్కడనుండియో ఆత్మను తెచ్చు
కొనుట కాదు ఉన్న ఆత్మను కప్పివేసిన దృశ్యమును తొల
గించుటయే మార్గము. ధ్యానము ద్వారా దేహాదిరూప
ఉపాధిని విస్మరించుటయే మార్గము.

ఈ ప్రకారముగ దేహము (ఉపాధి) యొక్క తత్త్వ
మును చక్కగ సంశోధించి, వివేకమను కాగడా పుచ్చుకొని
దానిలోపల బాగుగ వెతికినచో హృదయగుహయందు
ఆసీనుడై యున్న సహస్ర భానుతేజోవిలసితుడగు జ్యోతిర్మ
యుడైన శాశ్వత పరమాత్మ అనుభూతుడు కాగలడు.
మట్టితో చేయబడిన యీ శరీరము లోపల ఆత్మరూప
మాణిక్యము ప్రకాశించుచున్నది. కావున శరీరము ద్వారానే

దానిని బడయవలసియున్నది. కావున శరీరమును ఆరోగ్య
వంతముగను, స్వస్థముగను ఉంచుకొని మనస్సును అదుపులో
పెట్టుకొని ధ్యానాదుల ద్వారా లోన హృదయగుహాలోనికి
ప్రశాంతముగ జొచ్చి, ఆత్మయను మాణిక్యమును సంగ్రహించి
జీవితమును చరితార్థము చేసికొనవలయును.

ఆత్మకు 'దేహీ' అను పేరు కలదు. దేహమందు
కలదు కాబట్టి దానికి ఆ పేరు వచ్చినది. అట్లే 'శరీరి' అని
పేరు కూడ దానికి కలదు. శరీరమందు వసించియున్నది.
కాబట్టి దానికి ఆ పేరు ఏర్పడినది. ఆ ప్రకారముగనే 'క్షేత్ర
జ్ఞుడు' అను నామధేయముకూడ ఆత్మకు కలదు. క్షేత్రమగు
శరీరములో నివసించుచు ఆ శరీరమును (ఉపాధిని) తెలిసి
కొనుచున్నది. కాబట్టి ఆ పేరు దానికి రూఢిపడినది. కావున
భగవంతుడు అతి సమీపమున నున్న దేహమందే ప్రతిష్ఠి
తుడై యున్నాడని స్పష్టమగుచున్నది.

పూర్వకాలమున రాజులు వసించు పట్టణమునకు
చుట్టు ప్రహరీగోడ (ప్రాకారము) ఉండి అచటచట దానిలో
ద్వారములు నిర్మింపబడి యుండును. అట్లే ఒకానొక పట్ట
ణము కలదు. దానికి తొమ్మిది ద్వారములు కలవు. దానిలో
ఒక రాజు నివసించుచున్నాడు. ఆ పట్టణమే దేహము ఆ
రాజే ఆత్మ. ఈ ఉపమానము గీతాచార్యునకు నచ్చినది
కాబట్టియే గీతలో దానికి శాశ్వతమగు స్థానమును కల్పింప

'నవద్వారే పురే దేహీ' అని వక్కాణించెను. నవద్వార పురమగు దేహమున ఆత్మయను విఖ్యాతుడైన భూపాలుడు తానేమియు చేయకయు, చేయించకయు తటస్థుడై వెలయు చున్నాడని గీతాబోధ.

దీనినిబట్టి భగవంతుడగు ఆత్మ యెంత సమీపమున నున్నాడో వ్యక్తమగుచున్నది. మృణ్మయమగు యీ శరీరమున చిన్మయుడగు పరమాత్మ తనకు తానే వెలుగుచు, ఒకరి ప్రకాశమును అపేక్షించక, ఒకరి జోలికి పోక, మఱియొకరి ఊసు తాను పట్టించుకొనక తటస్థుడై, సర్వసాక్షియై వెలుగొందుచున్నాడు. మాణిక్యమగు అట్టి ఆత్మను ప్రతిష్ఠ మొనర్చుటకు మట్టితో చేయబడిన యీశరీరమును గాలించుట తప్ప వేఱుదారి లేదు. శరీరమందు వెతకుచుండినచో బుద్ధి కనిపించును. ఆ బుద్ధియందు వెతకుచుండినచో ఆత్మ కనిపించును. కనుకనే మహనీయులు అంతర్ముఖులై, బహిర్ముఖ వృత్తిని ఏ మాత్రము దరికి చేర్చక, దృశ్యజాలమును విస్మరించి, పంచకోశాంతర్గతమగు ఏకాంతస్థానమున ఆత్మను కనుగొనగల్గిరి.

కశ్చిద్ధీరః ప్రత్యగాత్మన మైక్షత్
అవృత్త చక్షురమృతత్వ మిచ్ఛన్.

(కఠోపనిషత్తు)

ఏ ఒకానొక ధీరుడో దృష్టిని లోపలికి మరల్చి బయటకు పోనీయక ఆత్మను సందర్శించుచున్నాడని కఠోపనిషత్తు పలుకుచున్నది. కావున శరీరములోపల వెతకుటయే ఆత్మను పొందుటకు దివ్యమైన సాధనము. హృదయమును గాలించుటయే హృదయేశ్వరుని బడయుటకు చక్కని మార్గము. పెట్టెను తెఱచుటయే పెట్టెలోని వస్తువును పొందుటకు ఉపాయము. అది మినహా మఱి ఏ యితర ఉపాయముల చేతను ఆ వస్తువు పొందబడదు.

విలువగలిగిన వస్తువులను సామాన్యముగ యెవరును బయట పారవేయరు. ఏ యినపపెట్టెలోనో భద్రపఱచుదురు. విలువలేని సామగ్రిని బయట నిర్లక్ష్యముగ పడవేయుదురు. అట్లే పరమార్థ విలువ ఏ మాత్రము లేని యీ క్షణిక నామరూపాత్మక ప్రాపంచిక పదార్థములకు, క్షణభంగురములైన యీ దృశ్య విలాసములకు స్థానము దేహమునకు బయట ఏర్పాటు చేయబడినది, అతి మూల్యవంతమై, శాశ్వతమై, నాశరహితమైనట్టి ఆత్మకు శరీరము లోపల స్థానము కేటాయించబడినది. అది రత్నమువంటిది. మాణిక్యములకును వజ్రవైడూర్యములకును ఉపరిస్థానమును ఆక్రమించుకొనినది. ధ్యానముద్వారా, సమాధినిష్ఠద్వారా అంతర్ముఖులైన మహనీయు లద్దానిని కనుగొని జన్మసార్థకతను బడసిరి.

సామాన్యముగ దేవాలయములలోనికి పోయినవారు దేవునకు నమస్కరించునపుడు నేత్రములను మూసికొందురు. కారణమేమి? బాహ్యమున విగ్రహమున్నప్పటికిని, ఆ విగ్రహమునకు బింబభూతమై విరాజిల్లు హృదయస్థ పరమేశ్వరుని సందర్శించు నిమిత్తమే వారట్లు తమ నేత్రములను మూయుచుందురు వాస్తవముగ విచారించినచో ఆత్మ యనునది ఒక పరిమిత వస్తువు కాదు. అది ఆకాశముకంటెను అతి సూక్ష్మమై సర్వవ్యాపకమై యున్నది. ప్రపంచములోని సమస్త పదార్థముల కంటెను ఆకాశము సూక్ష్మమైనను, దానికంటె చిత్తాకాశము యింకను సూక్ష్మమైనది. దాని కంటె చిదాకాశము (ఆత్మ) సూక్ష్మతరమైనది. అట్టి సర్వవ్యాపక పదార్థము ఒక చిన్న శరీరములో యెట్లు యిమిడి యుండగలదు. అని సందేహింప నక్కఱలేదు. ఏలయనగా నేత్రములు మూసికొని ధ్యానమందు మనస్సును లయింపజేసి శేషించు ఆత్మయొక్క అనుభూతి బడసినపుడు యిక శరీర భావనయే యుండదు. శరీర స్ఫురణమే లేనపుడు యిక దేహమునకు బయట, లోపల అను ప్రశ్నయే ఉదయించదు. అత్తఱి దేహాది దృశ్యమంతయు చిద్రూప పరమాత్మయందు విలీనమై ఒక్క ఆత్మమాత్రమే శేషించియుండును.

ఈ ప్రకారముగ ఆత్మానుభూతిని బడసినవారికి, యిక దేహము కాని, మనస్సుకాని, బుద్ధి కాని, నామరూపాత్మక

ప్రపంచము కాని ఏవియు ప్రత్యేకముగ లేక అంతయు చిదాకాశమయమై, 'సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ' అను రీతి బ్రహ్మస్వరూప పరిపూర్ణమై వెలుగొందుచుండును. అదియే మోక్షస్థితి, మట్టినుండి మాణిక్యమును పొందు పద్ధతి ఇదియే. మట్టితో చేయబడిన జడమైన యీ శరీరమును ఒక దేవాలయముగ భావించి, దాని ఆరోగ్యమును జాగ్రత్తగ కాపాడుకొనుడు, ఆ దేవాలయము యొక్క గర్భగుడియగు మనస్సును (సూక్ష్మదేహమును) అతి పవిత్రముగ నుంచుకొని దానియందలి మాలిన్యమును రహిత మొనర్చి మాణిక్యము వంటిలోని మూలవిరాట్టును ధ్యానాది సాధనముల ద్వారా చక్కగ సాక్షాత్కరించుకొని, మానవ జీవితమును చరితార్థమొనర్చుకొనవలెను.

శరీరమును యెవరును ఉపేక్షించరాదు. శరీరియగు ఆత్మను పొందుటకు శరీరమే శరణ్యము, దేహముగుండా దేహిని సందర్శించవలసియుండును. నంది చెవులగుండా ఈశ్వరుని సందర్శించినట్లు క్షేత్రముగుండా క్షేత్రజ్ఞుని వీక్షించవలసియుండును. శరీరమను పడవ ద్వారా సంసార సముద్రమును దాటవలసియుండును. కాబట్టి అద్దాని స్వాస్థ్యమును బహు జాగ్రత్తగా కాపాడుకొనుచు క్రమముగ మనస్సును లొంగదీసికొని ఆత్మ సందర్శనమును బడయవలసియున్నది. అపుడే జీవితము పరిపూర్ణత్వమును బొందును. కోట్లకొలది

జన్మపరంపరలను, గర్భనరకములను అనుభవించి విసిగి వేసారియున్న జీవు డపుడు శాశ్వతముగ విరామమును బడయును- సాంసారిక దుఃఖపరితప్తుడగు జీవుడు అట్టి మహోన్నత పరమానందస్థితికై ఏల యత్నింపరాదు? అట్లు యత్నించువాడు ధన్యుడు, కృతార్థుడు, కృతకృత్యుడు.

మట్టి=శరీరము, మనస్సు (ఉపాధి)
మాణిక్యం= ఆత్మ (భగవంతుడు)

మృణ్మయాత్మకమగు యీశరీరమున వెతకి వెతకి చిన్మయాత్మకమగు పరంధాముని కనుగొనుటయే జీవిత పరమావధి. సూర్యకాంతి సర్వత్ర ప్రసరించినను అద్దమునందు చక్కగ ప్రతిబింబించులాగున దైవశక్తి సర్వత్ర వెలయుచున్నను ఉపాధియందు (మనస్సునందు) చక్కగ అనుభూతము కాగలదు సూర్యకాంతి మట్టిమీద పడినచో సరిగా గోచరించదు. నీటియందు పడినచో ఒకింత గోచరించును. గోడమీద పడినచో యింకను చక్కగ ప్రకాశించును. కాని అద్దముపై పడినచో దేదీప్యమానముగ భాసిల్లును. కారణము అద్దము స్వచ్ఛముగను నిర్మలముగను ఉండుటయే, అట్లే పరమాత్మసత్తాసామాన్యరూపమున సచ్చిదానందరూపమున ప్రపంచ మందెల్లెడల విద్యమానమైయున్నప్పటికిని, దేహస్థమగు నిర్మల మనస్సునందు ప్రత్యక్షముగ గోచరించుచున్నాడు. ఎవనియొక్క మనస్సు విమల సరోవరముమాడ్కి

స్వచ్ఛముగ, దోషరహితముగ, రజోగుణ తమోగుణ వర్జితముగ, వాసనాశూన్యముగ వెలయుచుండునో అట్టి పవిత్రమానసమే భగవన్నిలయము కాగలదు. ఆత్మసాక్షాత్కారమనగా నిదియే.

దేవునికొఱకై దూరదూరమున వెతకుట సామాన్యులు చేయు పని. 'సర్వస్య చాహం హృది' – అని గీతాచార్యులు సెలవిచ్చిన విధమును అందఱియొక్క హృదయమున భగవంతుడు తన నివాసముగ ఏర్పఱచుకొని యుండుటవలన, ఆతనిని కనుగొనుటకై మహనీయులు దూరవస్తు పరిశోధనను విరమించి ఆత్మ పరిశోధన కుపక్రమింతురు. అంతర్ముఖులై హృదయమును గాలించుదురు. 'ఆ వృత్తి చక్షు రమృతత్వమిచ్ఛన్' అని యమధర్మరాజు పేర్కొనిన చందమున నేత్రాది యింద్రియములను లోనికి త్రిప్పి, దృష్టిని అంతర్ముఖము చేసి, శరీరము లోపల, మనస్సు లోపల పరమాత్మను ధీరులు వెతుకచుందురు.

“స్వగృహే పాయసం త్యక్త్వా భిక్షామటతి దుర్మతిః” తన యింటియందు వండబడిన పాయసమును వదలివైచి ఊరిలో బిచ్చమెత్తుకొనువాడు మందమతియే యగును. తన శరీరమందు ప్రజ్ఞారూపమున వెలయుచున్న పరమాత్మను వదలి బయట యెక్కడనో దేవుని కొఱకై అన్వేషణ జరుపువాడు

సత్యవస్తు పరిజ్ఞానము లేనివాడే యగును. ప్రతివాని శరీర మందును 'ప్రజ్ఞ' కలదు. ఆ ప్రజ్ఞయే భగవంతుడు "ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ" ఏ శక్తిచే మనుజుడు చూచుచున్నాడో, విను చున్నాడో, రుచిని తెలిసికొనుచున్నాడో, అదియే ప్రజ్ఞ ఆ ప్రజ్ఞయే దైవము. మట్టితో చేయబడిన యీ శరీరము నందు ధ్యానము ద్వారా యీ ప్రజ్ఞారూప మాణిక్యమును కనుగొనుటకు వీలున్నది. జీవితము పరిసమాప్తము కాక పూర్వమే యీ మహత్తర లక్ష్యమును సాధించుటకు ప్రతి వారుకు శబ్ధకంకణులు కావలయును.

జడమైన శరీరమును మట్టిముద్దను 'నేను, నేను' అని అనుకొని జన్మను వృథా చేసికొనుటకంటె అందలి చైతన్య మగు ఆత్మయే 'నేను, నేను' అని భావించుకొని మానవత్వ మును సార్థకము చేసికొనుట మేలు, మట్టియొక్క వికార మగు శరీరము మట్టిలో కలిసిపోవుటకు పూర్వమే ఆ మట్టి యందు వెలుగుచున్న మాణిక్యమును గూర్చి విచారణ సల్పు వాడు ధమ్యుడు, శ్రద్ధాభక్తులతో ప్రయత్నము చేయువారి కందఱికి ఆ ఆత్మరూప మాణిక్యము తప్పక చేతికి చిక్క గలదు.

కాని కొందఱు యాత్మసాక్షాత్కారమునకై విని యోగపడవలసిన యీపవిత్ర మానవ శరీరమును విషయభోగ

సంపాదనమునకే వెచ్చించుచు దురుపయోగము చేయు చున్నారు. ఇది యెట్లున్నదనగా—

స్థాల్యాం వైడూర్యమయ్యాం పచతి తిలఖలం
చాన్దనైరిన్ధనౌఘైః

సౌవర్ణైర్లాగలాగ్రైర్విలిఖతి వసుధామర్క
తూలస్య హేతోః

ఛిత్త్వా కర్పూరఖణ్డాన్ వృతిమివ కురుతే
కోద్రవాణాం సమన్తాత్

ప్రాప్యేమాం కర్మభూమిం నభజతి పురుషో
య స్తపోమన్దభాగ్యః

ఒకానొకడు వజ్రవైఢూర్యములు పొదగబడిన ఒక బంగారుపాత్రను పొయ్యిమీద పెట్టి చందనపు కట్టెల మంట వేయుచు తెలికపిండిని దానియందు వండుచున్నాడు. ఇంతియే కాదు. బంగారపు నాగలితో నేలదున్ని జిల్లేడుచెట్లు నాటు చున్నాడు. కర్పూరపు చక్కెర కేళి చెట్లు నరికి పొలము చుట్టు కంపకట్టి లోపల ఆళ్లు చల్లుచున్నాడు. కర్మభూమి యగు యీ భరత ఖండమున జన్మించి చక్కని మానవ శరీర మును బడసి యెవడు పరమాత్మను ధ్యానింపక క్షుద్రములగు భోగవిలాసములందే కాలము గడుపుచున్నాడో అతడు పైన తెలిపిన ఉన్మత్తక్రియ లొనర్చువానితో సమానుడే యగును!

పై దృష్టాంతమునందు పాత్ర గొప్పది. కట్టెలు గొప్పవి. లోపల వండు పదార్థము అల్పమైనది. నాగేలు విలువైనది. కంచె విలువైనది. కాని లోపల వేయు పైరు అల్పమైనది. అట్లే మానవ శరీరము విలువవైనది. కాని దానితో జనులు సాధించు వస్తువు అల్పమైనది. శరీర మేర్పడినది యింద్రియార్థముల కొఱకుగాదు. ఆత్మకొఱకు, దైవముకొఱకు, మానవత్వము లభించినది బంధనమును దృఢపఱచుటకుగాదు. ఇంద్రియములను, మనస్సును, బుద్ధిని విషయభోగముల పైకి విచ్చల విడిగా పరుగిడనీయక, అదుపులోనుంచి, జీవిత లక్ష్యమగు పరమాత్మను వెతకుటలో వినియోగించవలెను.

అద్భుతమగు యీ శరీరము మఱల మఱల లభించునది కాదు. బ్రహ్మవలోకన సమర్థమగు యీ మనస్సు మఱల మఱల దొఱకు పదార్థము కాదు. సృష్టియందలి చరాచర ప్రాణికోట్లన్నియు, తుదకు దేవతలు సైతము యీ అపూర్వ మానవ దేహమునకై తహతహలాడుచున్నారు. అట్టి సౌభాగ్యమును బడసిన మానవుడు యిక మీన మేషములు లెక్కించుచు కూర్చొనక, ఉన్న కొలది ఘడియలు తానెవరో జగత్తేమియో, ఎచటికి వెళ్ళవలయునో, లక్ష్యమేమిటో, బాగుగ విచారించి మట్టిలో మాణిక్యమును కనుగొని క్షేత్రమగు యీ శరీరమందు క్షేత్రజ్ఞుడగు పరమాత్మను తెలిసికొని

భారభూతమగు యీ సంసారమును పరమానందమయముగా మార్చుకొని సుఖించుగాక !

మట్టితో చేయుబడిన శరీరమునందు మాణిక్యమువంటి ఆత్మ కాపురముండుచున్నదని నిరూపించుటకు కొన్ని ప్రబల సాక్ష్యములు యీ క్రింద ఒసంగబడుచున్నది.

ఉపనిషత్తులు :

1) అన్తశ్శరీరే జ్యోతిర్మయో హి శుభ్రో
యం పశ్యన్తి యతయః క్షీణదోషాః
(ముండకోపనిషత్తు)

శరీరములోపల జ్యోతిస్వరూపమై, నిర్మలమై వెలుగుచున్న యాత్మను పాపరహితులగు మహనీయులు దర్శించుచున్నారు.

2) స్వశరీరే స్వయంజ్యోతిస్స్వరూపం సర్వసాక్షిణమ్
క్షీణదోషాః ప్రపశ్యన్తి నేతరే మాయయాఽఽవృతాః
(అన్నపూర్ణోపనిషత్తు)

తన శరీరమున స్వయంజ్యోతియై సర్వసాక్షియై వెలుగొందుచున్న పరమాత్మను పాపాది దోషములు నశించిన పుణ్యాత్ములే చూడగలరు కాని మాయచే కప్పబడిన అజ్ఞానులు కాదు.

పై దృష్టాంతమునందు పాత్ర గొప్పది. కట్టెలు గొప్పవి. లోపల వండు పదార్థము అల్పమైనది. నాగేలు విలువైనది. కంచె విలువైనది. కాని లోపల వేయు పైరు అల్పమైనది. అట్లే మానవ శరీరము విలువైనది. కాని దానితో జనులు సాధించు వస్తువు అల్పమైనది. శరీర మేర్పడినది యింద్రియార్థముల కొఱకుగాదు. ఆత్మకొఱకు, దైవముకొఱకు, మానవత్వము లభించినది బంధనమును దృఢపఱచుటకుగాదు. ఇంద్రియములను, మనస్సును, బుద్ధిని విషయభోగముల పైకి విచ్చల విడిగా పరుగిడనీయక, అదుపులోనుంచి, జీవిత లక్ష్యమగు పరమాత్మను వెతకుటలో వినియోగించవలెను.

అద్భుతమగు యీ శరీరము మఱల మఱల లభించునది కాదు. బ్రహ్మావలోకన సమర్థమగు యీ మనస్సు మఱల మఱల దొఱకు పదార్థము కాదు. సృష్టియందలి చరాచర ప్రాణికోట్లన్నియు, తుదకు దేవతలు సైతము యీ అపూర్వ మానవ దేహమునకై తహతహలాడుచున్నారు. అట్టి సౌభాగ్యమును బడసిన మానవుడు యిక మీన మేషములు లెక్కించుచు కూర్చొనక, ఉన్న కొలది ఘడియలు తానెవరో జగత్తేమియో, ఎచటికి వెళ్ళవలయునో, లక్ష్యమేమిటో, బాగుగ విచారించి మట్టిలో మాణిక్యమును కనుగొని క్షేత్రమగు యీ శరీరమందు క్షేత్రజ్ఞుడగు పరమాత్మను తెలిసికొని

భారభూతమగు యీ సంసారమును పరమానందమయముగా మార్చుకొని సుఖించుగాక !

మట్టితో చేయబడిన శరీరమునందు మాణిక్యమువంటి ఆత్మ కాపురముండుచున్నదని నిరూపించుటకు కొన్ని ప్రబల సాక్ష్యములు యీ క్రింద ఒసంగబడుచున్నది.

ఉపనిషత్తులు :

1) అన్తశ్శరీరే జ్యోతిర్మయో హి శుభ్రో
యం పశ్యన్తి యతయః క్షీణదోషాః
(ముండకోపనిషత్తు)

శరీరములోపల జ్యోతిస్స్వరూపమై, నిర్మలమై వెలుగుచున్న యాత్మను పాపరహితులగు మహనీయులు దర్శించుచున్నారు.

2) స్వశరీరే స్వయంజ్యోతిస్స్వరూపం సర్వసాక్షిణమ్
క్షీణదోషాః ప్రపశ్యన్తి నేతరే మాయయాఽఽవృతాః
(అన్నపూర్ణోపనిషత్తు)

తన శరీరమున స్వయంజ్యోతియై సర్వసాక్షియై వెలుగొందుచున్న పరమాత్మను పాపాది దోషములు నశించిన పుణ్యాత్ములే చూడగలరు కాని మాయచే కప్పబడిన అజ్ఞానులు కాదు.

3) అశరీరం శరీరేషు అనవస్థేష్వవస్థితం
మహాన్తం విభుమాత్మానం మత్వా ధీరో న శోచతి.
(కఠోపనిషత్తు)

అశాశ్వతములైన శరీరములందున్నదియు రూపరహిత మైనదియు, మహత్తరమైనదియు, సర్వవ్యాపకమైనదియు నగు ఆత్మను తెలిసికొనిన ధీరుడు శోకింపడు.

4) భూతముక్తావలీతన్తుం చిన్మాత్రమవలోకయేత్
(మహోపనిషత్తు)

ప్రాణికోట్ల శరీరములను ముత్తెములందు దారము వలె వ్యాపించియున్న చిన్మాత్రస్వరూపమగు ఆత్మను దర్శించ వలయును.

భగవద్గీత :

1) దేహీ నిత్యమవధ్యోఽయం దేహే సర్వస్య భారత.

ఓ అర్జునా! సమస్త జీవుల యొక్క దేహము లందు వెలుగొందుచున్న దేహియగు ఆత్మ నిత్యమైనది. అది చంపబడదు.

2) శరీరస్థోఽపి కౌన్తేయ న కరోతి న లిప్యతే.
(13-32)

ఓ అర్జునా! శరీరమందున్నను ఆత్మ దేనిని చేయుట లేదు. దేనిచేతను అంటబడుట లేదు.

3) క్షేత్రజ్ఞం చాపి మాం విద్ధి సర్వక్షేత్రేషు భారత
(13-3)

ఓ అర్జునా! అన్ని ఉపాధులందును ఆ ఉపాధులను తెలిసికొను సాక్షియైన ఆత్మను నేను.

4) సర్వత్రావస్థితో దేహే తథాఽఽత్మా నోపలిప్యతే.
(13-33)

సకల శరీరములందును వెలయుచున్న ఆత్మ దేని చేతను ఆటంకబడక నున్నది.

5) నవద్వారే పురే దేహీ నైవకుర్వన్నకారయన్
(5-13)

తొమ్మిది ద్వారములుగల పట్టణమగు శరీరమందు దేహియగు ఆత్మ ఏమియు చేయకయు, చేయింపకయు తటస్థ ముగ నున్నది.

ఈ ప్రకారము భగవానుడగు ఆత్మ అతి సమీపమగు దేహమందు వెలయుచున్నాడని శాస్త్రములన్నియు ఉద్ఘోషించుచుండ ముముక్షువగువాడు అట్టి అతిసమీపవస్తువునకై ఏల అన్వేషించరాదు? దేనిని పొందినచో యిక పొందదగిన వస్తువేద్దియు మిగిలియుండదో, దేనిని తెలిసికొనినచో యిక తెలిసికొనవలసిన వస్తువేదియు శేషించియుండదో అట్టి ఆత్మ వస్తువు యీ శరీరమందే దాగియున్నదని స్పష్టమగుచున్నది. కావున అద్దానిని బడయుటకై సాధకుడు సర్వవిధముల యత్నములు సలుపవలసి యున్నాడు.

ఈ శరీరము జడవస్తువు అయినప్పటికిని దాని ద్వారా చైతన్యమగు ఆత్మ లభించుచున్నది. అందుచే దానిని అలక్ష్యము చేయరాదు. ఈ శరీరము అసద్రూపమైనప్పటికిని దానిద్వారా సద్రూపమను ఆత్మభగవానుడు సాక్షాత్కరింపబడుచున్నాడు. కావున దానిని చిన్నచూపు చూడరాదు. ఈ తనువు మృత్యురూపమైనప్పటికిని అమృతస్వరూపుడగు పరమాత్మ వానిద్వారా లభించుచున్నాడు. కావున దానిని తిరస్కరించరాదు. జడములో చైతన్యము కాపురముండుచున్నది. అసత్తులో సత్తు నివసించుచున్నది. మృత్యువులో అమృతత్వము తొంగి చూచుచున్నది. తమస్సులో జ్యోతి వెలుగొందుచున్నది, కాబట్టి ఘటసదృశమైనప్పటికి ఈ పంచభూతాత్మక శరీరముయొక్క ఆరోగ్యమును బహు జాగ్రత్తగ

కాపాడుకొనుచు, విజ్ఞుడగువాడు దానియందు వెలయు ఆత్మ రూప మాణిక్యమునకై పరిశోధన ప్రారంభించవలెను.

పుట్టలో పామున్నదని తెలిసినవాడు ఏదియోవిధముగ ఆ పుట్టను త్రవ్వి పాము నెట్లు వెలికితీయుచున్నాడో, భూమియందు జలమున్నదని తెలిసినవాడు భూమిని త్రవ్వి ఆ జలము నెట్లు బహిర్గతము చేయుచున్నాడో, విలువైన వస్తువు ఇంటియందున్నదని తెలిసిన చోరుడు తన కాయశక్తుల ప్రయత్నించి ఆ వస్తువు నెట్లు అపహరించుకొని పోవుచున్నాడో, అట్లే యీ ఉపాధియందు ఆత్మదేవుడు భాసిల్లుచున్నాడని శాస్త్ర ప్రమాణమువలన, గురూపదేశమువలన తెలిసికొనిన ముముక్షువు యిక తద్దైవ సాక్షాత్కారమునకై అహర్నిశములు పాటుపడవలసి యున్నది.

'యద్దృశ్యం తన్నశ్యం' — 'ఏది కనుపించుచున్నదో అది కాలగర్భమున అంతరించిపోవును, నశించి తీరును' — అను శాస్త్రోక్తి వలన బయట కానుపించు నామరూపములను నమ్ముకొని వానియందు శాంతిని అన్వేషించుట, దైవము కొఱకై బయట గాలించుట విజ్ఞులొనర్పదగిన కార్యములు కావు. దృష్టిని అంతర్ముఖ మొనర్చి, బాహ్య ప్రపంచము వైపు పరుగిడనీయక, హృదయ గుహలోనికి దానిని మఱలించి ధ్యానము ద్వారా పరమాత్మను ముఖాముఖ దర్శించుట,

అనుభూతి నొనర్చుకొనుట తరింపదలచిన మానవుని యొక్క ప్రప్రథమ కర్తవ్యమైయున్నది. తన నిజస్వరూపము నెఱిగిన పిదప ప్రపంచము ఆనందమయముగ గన్పించును. అత్తఱి యతడు చేయు కార్యములన్నియు నిర్దుష్టములుగను, ఆదర్శవంతములుగను, పరోపకార పరాయణములుగను చెన్నొందును. కనుకనే 'యోగస్థః కురు కర్మాణి' అని భగవానుడు సెలవిచ్చెను. అనగా నీ ఆత్మను తెలిసికొని, ఆత్మస్థితి యందుండి ప్రపంచమున విహరింపుము. కర్తవ్య కర్మల నాచరింపుము' అని యర్థము. అత్తఱి ప్రపంచమంతయు నందన వనముగ భాసించును. దుఃఖరూప సంసార మంతయు సుఖమయముగ విరాజిల్లును.

ప్రాతర్నమామి లలితాచరణారవిందం
భక్తేష్టదాన నిరతం భవసింధుపోతమ్
పద్మాసనాది సురనాయక పూజనీయం
పద్మాంకుశధ్వజ సుదర్శన లాంఛనాఢ్యమ్.

భక్తులకు అభీష్టఫలము నొసంగునదియు, సంసార సముద్రమును దాటించుటకు గొప్ప నౌకవంటిదియు, బ్రహ్మదేవుడు మొదలైన దేవాధిపతులచే పూజింపబడునదియు, పద్మము, అంకుశము, ధ్వజము, సుదర్శనము మున్నగు మంగళమయ చిహ్నములలో గూడినదియు నగు గౌరీదేవి యొక్క పాదపద్మమునకు ప్రాతఃకాలమున నేను నమస్కరించుచున్నాను.